

I

(Lagstiftningsakter)

FÖRORDNINGAR

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2017/1563

av den 13 september 2017

om gränsöverskridande utbyte mellan unionen och tredjeländer av exemplar i tillgängligt format av vissa verk och andra alster som skyddas av upphovsrätt och närstående rättigheter till förmån för personer med blindhet, synnedsättning eller annan läsnedsättning

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 114,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽²⁾, och

av följande skäl:

- (1) Marrakechfördraget om att underlätta tillgången till publicerade verk för personer med blindhet, synnedsättning eller annan läsnedsättning (nedan kallat *Marrakechfördraget*) undertecknades på unionens vägnar den 30 april 2014 ⁽³⁾. Fördraget kräver att de avtalsslutande parterna föreskriver undantag från eller inskränkningar i upphovsrätt och närstående rättigheter med avseende på framställning och distribution av exemplar i tillgängligt format av vissa verk och andra skyddade alster, och gränsöverskridande utbyte av sådana exemplar.
- (2) De personer som omfattas av Marrakechfördraget är personer med blindhet, personer som har en synnedsättning som inte kan förbättras så att de får en synfunktion som är väsentligen likvärdig med synfunktionen hos en person som inte har någon sådan nedsättning, personer som har perceptions- eller lässvårigheter, inklusive dyslexi eller andra inlärningssvårigheter som hindrar dem från att läsa tryckta verk i väsentligen samma utsträckning som personer utan en sådan funktionsnedsättning, och personer som på grund av en fysisk funktionsnedsättning inte kan hålla eller hantera en bok eller fokusera eller röra ögonen i den utsträckning som normalt sett krävs för att kunna läsa, i den mån dessa personer till följd av sådana skador eller funktionsnedsättningar inte har möjlighet att läsa tryckta verk i väsentligen samma utsträckning som personer utan sådana skador eller funktionsnedsättningar.
- (3) Personer med blindhet, synnedsättning eller annan läsnedsättning fortsätter att stå inför många hinder när de vill få tillgång till böcker och annat tryckt material som skyddas av upphovsrätt och närstående rättigheter. Behovet att öka antalet verk och andra skyddade alster i format som är tillgängliga för dessa personer och avsevärt förbättra omsättningen och distributionen av sådana verk och andra skyddade alster har erkänts på internationell nivå.

⁽¹⁾ Yttrande av den 5 juli 2017 (ännu ej offentliggjort i EUT).

⁽²⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 6 juli 2017 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 17 juli 2017.

⁽³⁾ Rådets beslut 2014/221/EU av den 14 april 2014 om undertecknande, på Europeiska unionens vägnar, av Marrakechfördraget om att underlätta tillgången till publicerade verk för personer som är blinda, synsvaga eller har annat läshandikapp (EUT L 115, 17.4.2014, s. 1).

- (4) Enligt domstolens yttrande 3/15 ⁽¹⁾ måste i Marrakechfördraget föreskrivna undantag från eller inskränkningar i upphovsrätt och närstående rättigheter med avseende på framställning och distribution av exemplar i tillgängliga format av vissa verk och andra alster införas inom ramen för det område som harmoniserats genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG ⁽²⁾. Detsamma gäller för de export- och importordningar som föreskrivs i Marrakechfördraget i den mån de i sista hand har till syfte att, på en parts territorium, tillåta överföringen till allmänheten eller spridningen av exemplar i tillgängligt format som publicerats på en annan parts territorium utan rättighetshavarnas samtycke.
- (5) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1564 ⁽³⁾ syftar till att genomföra de skyldigheter som unionen måste uppfylla enligt Marrakechfördraget på ett harmoniserat sätt för att förbättra tillgängligheten till exemplar i tillgängligt format för berättigade personer i unionens samtliga medlemsstater och omsättningen av sådana exemplar på den inre marknaden och ålägger medlemsstaterna att införa ett obligatoriskt undantag från vissa rättigheter som harmoniseras genom unionsrätten. Denna förordning syftar till att genomföra skyldigheterna enligt Marrakechfördraget avseende export- och importordningar för icke-kommersiella ändamål av exemplar i tillgängligt format till förmån för berättigade personer mellan unionen och tredjeländer som är parter i Marrakechfördraget, och till att på ett enhetligt sätt fastställa villkoren för sådan export och import inom ramen för det område som harmoniserats genom direktiv 2001/29/EG och direktiv (EU) 2017/1564 för att säkerställa att dessa åtgärder tillämpas på ett konsekvent sätt inom hela den inre marknaden och inte äventyrar harmoniseringen av ensamrätter och undantag som föreskrivs i de direktiven.
- (6) Denna förordning bör säkerställa att exemplar i tillgängligt format av böcker, inbegripet e-böcker, tidskrifter, tidningar, magasin eller andra skrifter, notationer inklusive notskrift, och annat tryckt material, även i ljudformat, såväl digitalt som analogt, som har framställts i en medlemsstat i enlighet med de nationella bestämmelser som antagits i enlighet med direktiv (EU) 2017/1564 kan spridas till, överförs till eller tillgängliggörs för en berättigad person eller ett behörigt organ, enligt Marrakechfördraget, i tredjeländer som är parter i Marrakechfördraget. Tillgängliga format inkluderar exempelvis punktskrift, storstil, anpassade e-böcker, talböcker och radiosändningar. Med tanke på "Marrakechfördragets icke-kommersiella syfte" ⁽⁴⁾ får spridning, överföring till allmänheten eller tillgängliggörande för allmänheten av exemplar i tillgängligt format till personer med blindhet, synnedsättning eller annan läsnedsättning eller till behöriga organ i tredjelandet endast bedrivas på icke-vinstdrivande basis av behöriga organ etablerade i en medlemsstat.
- (7) Denna förordning bör också tillåta import av och tillgång till exemplar i tillgängligt format som framställts i enlighet med genomförandet av Marrakechfördraget, från ett tredjeländ, av berättigade personer i unionen och behöriga organ etablerade i en medlemsstat, för icke-kommersiella ändamål till förmån för personer med blindhet, synnedsättning eller annan läsnedsättning. Det bör vara möjligt att omsätta dessa exemplar i tillgängligt format på den inre marknaden på samma villkor som för exemplar i tillgängligt format som framställts i unionen i enlighet med direktiv (EU) 2017/1564.
- (8) För att förbättra tillgången till exemplar i tillgängligt format och förhindra otillåten distribution av verk eller andra alster bör behöriga organ som ägnar sig åt spridning, överföring till allmänheten eller tillgängliggörande för allmänheten av exemplar i tillgängligt format uppfylla vissa skyldigheter. Initiativ från medlemsstaterna för att främja Marrakechfördragets mål och utbytet av exemplar i tillgängligt format med tredjeländer som är parter i det fördraget, liksom att hjälpa behöriga organ att utbyta och tillgängliggöra information, bör uppmuntras. Sådana initiativ skulle kunna omfatta framtagande av riktlinjer eller bästa praxis avseende framställning och distribution av exemplar i tillgängligt format i samråd med företrädare för behöriga organ, berättigade personer och rättighetshavare.
- (9) Det är av väsentlig betydelse att all behandling av personuppgifter som sker enligt denna förordning respekterar grundläggande rättigheter, inklusive rätten till respekt för privat- och familjeliv och rätten till skydd av personuppgifter i enlighet med artiklarna 7 och 8 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande

⁽¹⁾ Domstolens yttrande av den 14 februari 2017, 3/15, ECLI:EU:C:2017:114, punkt 112.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (EGTL 167, 22.6.2001, s. 10).

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1564 av den 13 september 2017 om viss tillåten användning av vissa verk och andra alster som skyddas av upphovsrätt och närstående rättigheter till förmån för personer med blindhet, synnedsättning eller annan läsnedsättning och om ändring av direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (se sidan 6 i detta nummer av EUT).

⁽⁴⁾ Domstolens yttrande av den 14 februari 2017, 3/15, ECLI:EU:C:2017:114, punkt 90.

rättigheterna (nedan kallad *stadgan*), och det är absolut nödvändigt att all sådan behandling även är förenlig med Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG⁽¹⁾ och 2002/58/EG⁽²⁾ som reglerar den behandling av personuppgifter som behöriga organ kan komma att utföra inom ramen för denna förordning och under överinseende av medlemsstaternas behöriga myndigheter, särskilt de oberoende myndigheter som medlemsstaterna utsett.

- (10) FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (nedan kallad *konventionen*), som unionen är part i, garanterar personer med funktionsnedsättning rätt till information och utbildning samt rätt att delta i det kulturella, ekonomiska och sociala livet på samma villkor som andra. I konventionen fastställs att parterna ska vidta alla ändamålsenliga åtgärder i enlighet med internationell rätt för att säkerställa att lagar till skydd för immateriella rättigheter inte utgör ett oskäligt eller diskriminerande hinder för tillgång till kulturellt material för personer med funktionsnedsättning.
- (11) Enligt stadgan är alla former av diskriminering, även på grund av funktionsnedsättning, förbjudna och rätten för personer med funktionsnedsättningar att få del av åtgärder som syftar till att säkerställa deras oberoende, sociala och yrkesmässiga integrering och deltagande i samhällslivet erkänns och respekteras av unionen.
- (12) Eftersom målet för denna förordning, nämligen att på ett konsekvent sätt genomföra skyldigheterna enligt Marrakechfördraget avseende export och import för icke-kommersiella ändamål mellan unionen och tredjeländer som är parter i Marrakechfördraget av exemplar i tillgängligt format av vissa verk och andra alster till förmån för berättigade personer, samt fastställa villkoren för sådan export och import, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av åtgärdens omfattning och verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det målet.
- (13) Denna förordning står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i stadgan och konventionen. Denna förordning bör tolkas och tillämpas i överensstämmelse med dessa rättigheter och principer.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

I denna förordning fastställs enhetliga regler om gränsöverskridande utbyte av exemplar i tillgängligt format av verk och andra alster mellan unionen och tredjeländer som är parter i Marrakechfördraget utan rättighetshavarens samtycke, till förmån för personer med blindhet, synnedsättning eller annan läsnedsättning, inom ramen för det område som harmoniseras genom direktiven 2001/29/EG och (EU) 2017/1564, i avsikt att förhindra att harmoniseringen av ensamrätter och undantag på den inre marknaden äventyras.

Artikel 2

Definitioner

I denna förordning avses med:

1. *verk eller annat alster*: ett verk i form av en bok, en tidskrift, en tidning, ett magasin eller en annan skrift, en notation inklusive notskrift, samt tillhörande illustrationer, i alla medier, inbegripet i ljudformat såsom ljudböcker och i digitalt format, som skyddas av upphovsrätt eller närstående rättigheter och som utgivits eller på annat sätt lagligen gjorts tillgängligt för allmänheten.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (EGT L 281, 23.11.1995, s. 31). Det direktivet kommer att upphävas och ersättas av, med verkan från den 25 maj 2018, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (direktiv om integritet och elektronisk kommunikation) (EGT L 201, 31.7.2002, s. 37).

2. *berättigad person*: oavsett eventuell annan funktionsnedsättning, en person
 - a) med blindhet,
 - b) med en synnedsättning som inte kan förbättras så att en synfunktion som väsentligen är likvärdig med synfunktionen hos en person som inte har någon sådan nedsättning kan uppnås, och som därmed inte kan läsa tryckta verk i väsentligen samma utsträckning som en person utan en sådan nedsättning,
 - c) som har perceptions- eller lässvårigheter och därmed inte kan läsa tryckta verk i väsentligen samma utsträckning som en person utan en sådan funktionsnedsättning, eller
 - d) som på annat sätt, på grund av fysisk funktionsnedsättning, inte kan hålla eller hantera en bok eller fokusera eller röra ögonen i den utsträckning som normalt sett krävs för att kunna läsa.
3. *exemplar i tillgängligt format*: ett exemplar av ett verk eller annat alster i ett alternativt format som ger en berättigad person tillgång till verket eller alstret och tillåter den berättigade personen att få tillgång lika enkelt och bekvämt som en person utan någon av de skador eller funktionsnedsättningar som avses i punkt 2.
4. *behörigt organ etablerat i en medlemsstat*: ett organ som är godkänt eller erkänt av en medlemsstat för att tillhandahålla utbildning, undervisning, anpassad läsning eller tillgång till information för berättigade personer utan vinstsyfte. Det inkluderar också en offentlig institution eller icke-vinstdrivande organisation som tillhandahåller berättigade personer samma tjänster som en av sina huvudsakliga uppgifter, institutionella skyldigheter eller som en del av sitt uppdrag i allmänhetens intresse.

Artikel 3

Export av exemplar i tillgängligt format till tredjeländer

Ett behörigt organ etablerat i en medlemsstat får till förmån för berättigade personer eller ett behörigt organ etablerat i ett tredjeland som är part i Marrakechfördraget sprida, överföra eller tillgängliggöra ett exemplar i tillgängligt format av ett verk eller annat alster som framställts enligt den nationella lagstiftning som antagits i enlighet med direktiv (EU) 2017/1564.

Artikel 4

Import av exemplar i tillgängligt format från tredjeländer

En berättigad person eller ett behörigt organ etablerat i en medlemsstat får importera eller på annat sätt erhålla eller få tillgång till och därefter använda, i enlighet med den nationella lagstiftning som antagits i enlighet med direktiv (EU) 2017/1564, ett exemplar i tillgängligt format av ett verk eller annat alster som har spridits, överförts eller tillgängliggjorts för berättigade personer och behöriga organ, av ett behörigt organ i ett tredjeland som är part i Marrakechfördraget.

Artikel 5

Behöriga organs skyldigheter

1. Ett behörigt organ etablerat i en medlemsstat som utför de handlingar som avses i artiklarna 3 och 4 ska upprätta och följa sina egna rutiner för att säkerställa att det
 - a) sprider, överför och tillgängliggör exemplar i tillgängligt format endast för berättigade personer eller andra behöriga organ,
 - b) vidtar lämpliga åtgärder för att motverka otillåtet mångfaldigande, otillåten spridning, otillåten överföring till allmänheten och otillåtet tillgängliggörande för allmänheten av exemplar i tillgängligt format,
 - c) visar vederbörlig aktsamhet vid, och dokumenterar, sin hantering av verk eller andra alster och exemplar av dessa i tillgängligt format, och
 - d) offentliggör och uppdaterar – om lämpligt på sin webbplats, eller genom andra online- eller offlinekanaler – information om hur det uppfyller skyldigheterna i leden a–c.

Ett behörigt organ etablerat i en medlemsstat ska inrätta och följa de rutiner som avses i första stycket med fullständig respekt för de tillämpliga bestämmelserna för behandling av berättigade personers personuppgifter enligt vad som avses i artikel 6.

2. Ett behörigt organ etablerat i en medlemsstat som utför de handlingar som avses i artiklarna 3 och 4 ska på begäran, och på ett sätt som är tillgängligt, lämna följande information till berättigade personer, andra behöriga organ eller rättighetshavare:

- a) Förteckningen över verk eller andra alster av vilka det har exemplar i tillgängligt format och de tillgängliga formaten, och
- b) namn och kontaktuppgifter till de behöriga organ med vilka det utbytt exemplar i tillgängligt format i enlighet med artiklarna 3 och 4.

Artikel 6

Skydd av personuppgifter

Behandling av personuppgifter som utförs inom ramen för denna förordning ska ske i överensstämmelse med direktiven 95/46/EG och 2002/58/EG.

Artikel 7

Översyn

Senast den 11 oktober 2023, ska kommissionen göra en utvärdering av denna förordning och i en rapport lägga fram de huvudsakliga resultaten för Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, när så är lämpligt åtföljd av förslag till ändring av denna förordning.

Medlemsstaterna ska förse kommissionen med den information som behövs för att utarbeta utvärderingsrapporten.

Artikel 8

Ikraftträdande och tillämpning

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Den ska tillämpas från och med den 12 oktober 2018.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Strasbourg den 13 september 2017.

På Europaparlamentets vägnar

A. TAJANI

Ordförande

På rådets vägnar

M. MAASIKAS

Ordförande
